

בגמ': נכנסו מים תחת דם.

וכתבו התוס' (ד"ה הזאה) דלמ"ד דילפינן ממלואים הוי ההזאה דאורייתא מחמת סברא זה דנכנסו מים תחת דם.

ובביאור סברא זו כתב הר"י מלוניל דמים נכנסו תחת דם מק"ו, מה דם שאין טובלים בו מזין בו, מים שטובלין בו אינו דין שמזין בו.

במאירי והגבורות ארי כתבו דהתם במילואים שעדיין לא היה אפר פרה, וכדאיתא בגיטין ריש דף ס' ע"ב שפרשת פרה אדומה נאמרה בשמיני למילואים, לכן הזו בדם, אבל אחרי שיש אפר פרה נכנסו מים תחת דם.

אמנם הרמב"ם (עבודת יוהכ"פ פ"א ה"ד) ס"ל דילפינן פרישה ביוהכ"פ ממילואים, ומ"מ כתב שמזין עליו שלישי ושביעי מחמת חשש טומאת מת, ומשמע דס"ל דהוי רק דרבנן, וכתבו ביד דוד ובחקרי לב (הובאו בסדר יומא) דלהרמב"ם לא ילפינן ממילואים רק לענין עצם הפרישה דליהוי מן התורה, אבל שאר הדברים אינם אלא מדרבנן.

★★

בגמ': משה עלה בענן ונתכסה בענן ונתקדש בענן.

בדרשות הר"ן (דרוש רביעי) הביא מחלוקת זו דרבי עקיבא ור' יוסי הגלילי, וכתב לתמוה דאם משה רבינו הי' צריך פרישה לאחר מתן תורה לפני שנכנס למחנה שכינה, תקשה למה לא הוצרך משה פרישה במעמד הר סיני כשנתנו עשרת הדברות. וכתב לתרץ דמרע"ה שנאמר בו עמדו ואשמעה מה יצוה ד' לכם (בהעלתך ט ח) והי' מוכן בכל עת ובכל זמן לנבואה, לא הי' צריך פרישה לעצמו לפני כניסתו למחנה שכינה, שכל ענין הפרישה הוא כדי להתכונן מענין לענין, להכנס למקום המקודש, ודבר זה לא הי' שייך במרע"ה שבכל עת הי' מוכן לגשת אל הקודש.

ומה שהוצרך פרישה בתחלת הארבעים יום, אין זה אלא ללמד בנין אב לדורות, שכל הנכנס למחנה שכינה טעון פרישה, ולא הי' בעבור מרע"ה בעצמו.

וזהו קושיית הגמ' מאי ששת ימים, כלומר הרי מרע"ה לעצמו לא הי' טעון פרישה, כדמצינו שלא הי' אצלו פרישה לפני קבלת התורה, אלא, זה בנין אב, ללמד לדורות, שכל

הנכנס למחנה שכינה טעון פרישה ששת ימים. עיי"ש עוד בדבריו הנחמדים.

והוסף הגאון ר' יצחק דוד אלטר שליט"א ע"ד הר"ן, מדוע דוקא אחר מ"ת הי' מלמד בנין אב ולא לפני מעמד הר סיני נצטוה לפרוש בשביל ללמד לדורות, עפ"י דאיתא דאין למדין מלפני מ"ת ע"כ.

דף ד' ע"ב

בגמ': לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושתיה שבמעיו.

כתב הרמב"ם (הל' שבועות פ"א ה"ז) דהנשבע שלא יאכל ז' ימים הרי זה לוקה משום שבועת שוא, שאין אדם יכול לחיות ז' ימים מבלי אכילה.

ונל"א כל חכמי לב למצא מקור ד"ז דז' ימים הוא השיעור שעד אז יוכל להתקיים בלי אכילה.

וכתב האור שמח (פ"ה שבועות ה"כ) דהמקור הוא מסוגיין דאמרין דהפרישה היתה למרע"ה בכדי למרק אכילה ושתיה שבמעיו שיהי' כמלאכי השרת. הרי שעד שיעור זה עדיין נמצא אכילה ושתיה בתוך מעיו ויוכל להתקיים מבלי שיאכל.

אדמו"ר הפני מנחם אמר (מים שלנו תשנ"ג) משמו של האבני נזר עפ"י דברי הרמב"ם הנ"ל, שהשי"ת רצה שנקבל חיותינו מהמצה שהיא מיכלא דאסוותא, לכן צונו שבעת ימים מצות תאכלו, שזמן זה הוא שיעור חיותו של אדם שלא יוכל להתקיים בלי לאכול.

★★

בגמ': מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בב"ל יאמר עד שיאמר לו דף אמור וכו'.

והובאו הדברים במג"א (סי' קנ"ו) ובסמ"ק (ל"ח ט') ע"ש. וכתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' פד) וז"ל: לשאלת כבהדר"ג שליט"א בנוגע לחדושי תורה בפלפול והלכה של רב גאון וצדיק זצ"ל שכנראה הקפיד שלא להדפיסם, ועל כן מונעים יורשיו את עצמם מלהדפיסם והדפיסו רק מכתביו במוסר בהדרכה ודברי חסידות ודעת כבהדר"ג שליט"א שידפיסו גם כתביו בפלפול והלכה ודן ממש"א (יומא ד':) אמר ר"מ וכו' מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בב"ל יאמר עד שיאמר לו